

การศึกษาพฤติกรรม ความสนใจ และความต้องการในการเปิดรับสื่อ
ของคนตาบอดในเขตกรุงเทพมหานคร

นางสาวศศิสภาพส จิตรวานิชกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2542
ISBN 974-332-991-9
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**MEDIA EXPOSURE, INTERESTS AND NEEDS
OF THE BLIND IN BANGKOK METROPOLIS**

MISS SASASOLOD JITWANICHKUL

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
For the Degree of Master of Arts in Mass Communication**

Department of Mass Communication

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1999

ISBN 974-332-991-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาพฤติกรรม ความสนใจ และความต้องการในการเปิด
รับสื่อของคนตามอดในเขตกรุงเทพมหานคร

โดย

นางสาวศศิโสพล จิตรวานิชกุล

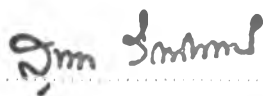
ภาควิชา

การสื่อสารมวลชน

อาจารย์ที่ปรึกษา

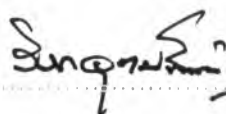
รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

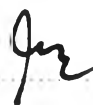

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา กิระนันท์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วิภา อุดมรัตน์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ มณเฑียร บุญตัน)

ศศโสฬส จิตรวานิชกุล : การศึกษาพฤติกรรม ความสนใจ และความต้องการในการเปิดรับสื่อของคนตาบอดในเขตกรุงเทพมหานคร (MEDIA EXPOSURE, INTERESTS AND NEEDS OF THE BLIND IN BANGKOK METROPOLIS) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.กาญจนา แก้วเทพ, 365 หน้า. ISBN 974-332-991-9

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรม ความสนใจ และความต้องการในการเปิดรับสื่อมวลชนและสื่อเฉพาะกิจของคนตาบอด รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเปิดรับสื่อแต่ละประเภท โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผลของการวิจัยมีดังนี้

สื่อที่คนตาบอดในเขตกรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมการเปิดรับในระดับสูง ได้แก่ สื่อมวลชน ประเภท วิทยุ โทรทัศน์ และเทปทั่วไป ต. เมล็ดต่ำ และสื่อที่มีการเปิดรับในระดับปานกลาง ได้แก่ สื่อเฉพาะกิจ ประเภท หนังสือเทป และ นิตยสารมิตรสนิท ตามลำดับ

คนตาบอดในเขตกรุงเทพมหานครมีความสนใจในการเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหาประเภทข่าวสารมากที่สุด รองลงมาได้แก่ เนื้อหาประเภทความรู้และบันเทิงในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

คนตาบอดในเขตกรุงเทพมหานครมีความสนใจในการเปิดรับสื่อเฉพาะกิจที่มีเนื้อหาประเภทบันเทิงและความรู้ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน รองลงมาได้แก่ เนื้อหาประเภทข่าวสาร

ความต้องการในการเปิดรับสื่อมวลชนของคนตาบอด

1. ต้องการให้สื่อมวลชนผลิตสารหรือให้บริการสื่อโดยคำนึงถึงการเข้าถึงของผู้รับที่เป็นคนตาบอดด้วย
2. ต้องการให้สื่อมวลชนให้ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ แก่คนตาบอดเพิ่มขึ้น เพื่อนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและการพัฒนาตนเอง
3. ต้องการให้สื่อมวลชนนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับคนตาบอดเพิ่มขึ้น เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับคนตาบอดในสังคม
4. ต้องการให้มีการพัฒนาเทคโนโลยีสื่อมวลชนทุกประเภทให้คนตาบอดสามารถเข้าถึงได้

ความต้องการในการเปิดรับสื่อเฉพาะกิจของคนตาบอด

1. ต้องการให้มีการปรับปรุงเนื้อหาให้กว้างขึ้นและสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับ
2. ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสื่อเฉพาะกิจมากขึ้น เพื่อให้คนตาบอดทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคได้ทราบและใช้บริการ
3. ต้องการให้มีความต่อเนื่องและสม่ำเสมอในการผลิตสื่อเฉพาะกิจทุกประเภท
4. ต้องการให้มีการปรับปรุงคุณภาพของสื่อวัสดุ
5. ต้องการให้มีการผลิตสื่อเฉพาะกิจสำหรับคนตาบอดเพิ่มขึ้น

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิสิต ศศโสฬส จิตรวานิชกุล
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

4085257128 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEY WORD: MEDIA EXPOSURE / MEDIA INTERESTS / MEDIA NEEDS / BLIND

SASASOLOD JITWANICHKUL : MEDIA EXPOSURE, INTERESTS AND NEEDS OF THE BLIND IN BANGKOK

METROPOLIS. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. KANJANA KAEWTHEP, Ph.D. 365 pp. ISBN 974-332-991-9

This research is a study of mass and specialized media exposure, interests and needs of the blind in Bangkok Metropolis, including the factors affecting their exposure to each type of media. The study uses the qualitative research method. Results of the study are as follows :

The types of media the blind in Bangkok are exposed to in the highest frequency is mass media which are radio, TV. and cassette tape respectively. Those exposed to in the medium frequency are the specialized media talking book and " Mitsanit " magazine.

The types of mass media content identified as most interesting to the blind in Bangkok are those containing news, while knowledge and entertainment are of the same interest to them.

The types of specialized media content identified as most interesting to the blind in Bangkok are those containing entertainment and knowledge , while news is the same interest to them.

The mass media needs of the blind

1. The need for the media to produce the media with awareness of the blind's access.
2. The need for the media to give more information, news, and knowledge to the blind as the advantages in life and self-development.
3. The need for the media to present more information about the blind to create a better understanding to the society.
4. The need to develop all types of media technology for the blind to be able to access.

The specialized media needs of the blind

1. To broaden and adjust the content to the needs of the user.
2. To publicize more of the specialized media so the blind in Metropolis and province can both access.
3. The needs of the continuity and consistency in producing all types of specialized media.
4. To develop the quality of media materials.
5. To have more specialized media to the blind.

ภาควิชา.....การสื่อสารมวลชน.....

สาขาวิชา.....การสื่อสารมวลชน.....

2542

ปีการศึกษา.....

ลายมือชื่อนิสิต.....Sam Jim.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี จากความกรุณาช่วยเหลืออย่างดียิ่งของรองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆในการวิจัย ตลอดจนพิจารณาความถูกต้องของวิทยานิพนธ์เล่มนี้มาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ อาจารย์มณฑิยา บุญตัน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ให้คำชี้แนะที่สำคัญยิ่งเกี่ยวกับคนตาบอด เจ้าหน้าที่สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย เจ้าหน้าที่ห้องสมุดแถบเสียง เจ้าหน้าที่ห้องสมุดคอลฟิลด์เพื่อคนตาบอด ผู้อำนวยการมูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทย ผู้อำนวยการมูลนิธิคอลฟิลด์ คณาจารย์ทุกท่านของโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพ เจ้าหน้าที่มูลนิธิส่งเสริมอาชีพคนตาบอด และขอขอบคุณคนตาบอดกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่กรุณาสละเวลาในการให้สัมภาษณ์ ทุกท่านเป็นแรงบันดาลใจให้ข้าพเจ้าต่อสู้ อดทน และมุ่งมั่นในการทำวิจัยครั้งนี้ให้ดีที่สุด ด้วยความตั้งใจที่จะให้งานวิจัยนี้เป็นประโยชน์แม้เพียงน้อยนิดกับสังคมของเรา

ขอขอบคุณ เพื่อนๆ พี่และน้องของข้าพเจ้า ที่ให้ความสนับสนุนช่วยเหลือ เป็นกำลังใจ และคอยกระตุ้นถามไถ่ความคืบหน้าของงานวิทยานิพนธ์อยู่เสมอ

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ มารดา ผู้คอยห่วงใยและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

ศศโสฬส จิตรวานิชกุล

พ.ศ. 2542

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	11
1.3 ปัญหานำวิจัย.....	11
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	11
1.5 นิยามศัพท์.....	12
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	13
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
2.1 แนวคิดการพิทักษ์สิทธิประโยชน์.....	14
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับคนตาบอด.....	24
2.3 แนวคิดคุณลักษณะของสื่อ.....	33
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	50
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	53
3.1 แหล่งข้อมูล.....	53
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	54
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	56
3.4 การตรวจสอบเครื่องมือ.....	57
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
3.6 การนำเสนอข้อมูล.....	58
4. ข้อมูลลักษณะทางประชากร.....	59

5. พฤติกรรม ความสนใจ และความต้องการในการเปิดรับสื่อมวลชน.....	73
5.1 วิทยุ.....	76
5.2 โทรทัศน์.....	111
5.3 เทปและซีดี.....	163
5.4 วิทยุไอ.....	176
5.5 ภาพยนตร์.....	181
5.6 คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต.....	188
5.7 เคเบิลทีวี.....	214
5.8 สรุปพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน.....	221
6. พฤติกรรม ความสนใจ และความต้องการในการเปิดรับสื่อเฉพาะกิจ.....	224
6.1 หนังสือเทป.....	229
6.2 นิตยสารมิตรสนิก.....	269
6.3 หนังสือเบรลล์.....	288
6.4 รายการวิทยุ.....	295
6.5 วารสารแถบเสียง.....	316
6.6 นิตยสารสื่อสัมพันธ์ภาพ.....	319
6.7 ความคิดเห็นและความต้องการในการเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์.....	327
6.8 สรุปพฤติกรรมการเปิดรับสื่อเฉพาะกิจ.....	341
7. บทสรุป และข้อเสนอแนะ.....	345
7.1 บทสรุป.....	345
7.2 ข้อเสนอแนะ.....	355
รายการอ้างอิง.....	361
ประวัติผู้วิจัย.....	365